

AVARIJOS TYRIMO AKTAS

JAK-50
 orlaivio tipas
 LY-JJK
 nacionalinis ir registracijos ženklas
 [redacted]
 savininkas, naudotojas

Palangos aerodromas
 vieta

1997 07 20
 data

Tyrė komisija, paskirta CAI direktoriaus pavaduotojo
 asmens, paskyrusio komisiją, pareigos
 įsakymu Nr. 18 1997 07 21 d.

Komisijos sudėtis:

Pirmininkas [redacted]
 pareigos, vardas, pavardė

Pirmininko pavaduotojas -
 pareigos, vardas, pavardė

Komisijos nariai [redacted]
 pareigos, vardas, pavardė

[redacted]
 pareigos, vardas, pavardė

pareigos, vardas, pavardė

pareigos, vardas, pavardė

Tyrimo atlikimo terminai:

pradžia 1997 07 21
 pirminio pranešimo data

pabaiga 1997 10 10
 akto pasirašymo data

Tyrimė dalyvavo:
 išvardinti ministerijų, įstaigų, įmonių, organizacijų atstovus

AVARIJOS TYRIMO AKTAS

1. FAKTINĖ INFORMACIJA

1.1. Skrydžio eiga.

1997 liepos 20 d. Palangos aerodrome patyrė avariją [redacted] priklausantis lėktuvas JAK-50 reg. ženklas LY-JJK, pilotuojamas savininko [redacted].

Tą dieną Palangos oro uoste vyko aviacijos šventė. Baigęs skridimą su grupe kitų lėktuvų, [redacted] valdomas JAK-50 vykdė artėjimo manevrą tūpimui. Atlikus važiuoklės išleidimo procedūrą, neišsileido dešinė važiuoklės atrama.

Lėktuvas buvo nutupdytas ant gruntinio tūpimo tako (dešiniau KTT 01), su įtrauktomis važiuoklės atramomis, kaip nurodoma skrydžio operacijų vykdymo vadove.

Avarija įvyko 13 val. 44 min. vietos laiku, dieną, paprastomis meteorologinėmis sąlygomis.

1.2. Avarijos pasekmės žmonėms

Avarijos metu žmonės nenukentėjo.

1.3. Avarijos pasekmės orlaiviui.

Avarijos metu lėktuvas vidutiniškai apgadintas.

1.4. Žala tretiesiems asmenims (turtui).

Tretiesiems asmenims (turtui) žala nepadaryta.

1.5. Duomenys apie įgulą.

Lėktuvo pilotas [redacted], Lietuvos Respublikos pilietis. Komercinės aviacijos piloto licencija KA [redacted] išduota LR CAI 1993 07 16 d. galioja iki 1997 10 31 d.

Leidimai: skrydžiai pagal prietaisus 150x2000 m, akrobatiniai skrydžiai be aukščio ribojimo.

Kvalifikacija: pilotas-instruktorius lėktuvų JAK-50, JAK-52, JAK-18T, JAK-55, SU-26, SU-29, SU-31.

Skrydžių patirtis:

Bendras skraidytų val sk.	2299 val.
Per paskutines 90 dienų skraidytų val skaičius	23 val.
Bendras skraidytų val. skaičius lėktuvu JAK-50	547 val.24 min.
Per paskutines 90 dienų skraidytų val skaičius lėktuvu JAK-50	5val.35min.

Skraidyta tik orlaiviais, kurių MTOM iki 2250 kg

Techniko inžinieriaus licencija TI [redacted] išduota CAI 1995 09 04, galioja iki 1997 09 04.

1.6. Duomenys apie antžeminių tarnybų personalą.

Avarijai įtakos neturėjo.

1.12. Duomenys apie nuolaužas ir smūgio charakterį.

Lėktuvas nutūpė 60 m dešiniau KTT 01, 1075 m atstumu nuo KTT 01 slenksčio. Kadangi pilotas pažemėje išjungė variklį ir tūpė minimaliu greičiu ant galinio važiuoklės ratuko, nuo žemės palietimo liemeniu iki pilno sustojimo lėktuvas slydo žeme iš viso 41 m ir buvo tik minimaliai pažeistas.

Nustatyti sekantys lėktuvo bei agregatų pažeidimai:

- viena oro sraigto mentė nulaužta iki pusės, kitos - trečdalis;
- deformuotas apatinis variklio gaubtas;
- deformuoti išmetimo vamzdžiai;
- deformuotas tepalo radiatorius.

1.13. Medicinos ir patalogoanatominiai tyrimai.

Žmonės nenukentėjo, todėl tyrimai atliekami nebuvo.

1.14. Duomenys apie gaisrą.

Gaisro nebuvo.

1.15. Saugos faktoriai.

Pilotas buvo prisirišęs juosmens ir pečių saugos diržais. Orlaivio kėslas, jo tvirtinimo mazgų bei saugos diržų pažeidimų nebuvo.

1.16. Duomenys apie atliktus bandymus ir tyrimus.

Po avarinio nutūpimo buvo atlikti sekantys darbai:

- iš variklio išleistas ir išfiltruotas tepalas. Apžiūros metu tepale ir tepalo filtre metalo drožlių ir dalelių nerasta. Išplovęs variklio tepalo filtrą, pakeitęs tepalą ir oro sraigatą [redacted], neįtraukdamas važiuoklės atramų, perskraidino lėktuvą į Vilniaus oro uostą.

Vilniaus oro uoste, užkėlus lėktuvą ant pakėlėjų, buvo atjungtas oro tiekimo vamzdis, einantis į dešinės važiuoklės išleidimo-įtraukimo cilindrą.

Apžiūrėjus cilindre esančią droselinę sklendę, nustatyta, kad sklendės kalibruotoje Ø1,5 mm angoje įstrigęs gumos, maždaug 3x2 mm matmenų, gabalėlis. Užsikimšus droselinės sklendės kalibruotai angai, cilindre susidaręs priešpriešinis slėgis trukdė išleisti dešiniąją važiuoklės atramą.

1.17. Informacija apie organizacijas ir administracinę veiklą.

Avarijai įtakos neturėjo.

2. ANALIZĖ

Baigęs skridimą grupėje [redacted] pilotuojamas lėktuvas JAK-50 reg. ženklas LY-JJK vykdė artėjimą tūpimui.

Atlikus važiuoklės išleidimo procedūrą, kairė važiuoklės atrama išsileido, o dešinioji liko įtraukta ir užfiksuota šios padėties užraktais.

Pakartojus išleidimo procedūrą iš pagrindinės išleidimo sistemos dešinioji važiuoklės atrama liko įtrauktoje užrakintoje padėtyje.

Atlikus avarinio važiuoklės išleidimo procedūrą dešinioji važiuoklės atrama vis tiek liko įtraukta ir užrakinta.

Piloto bandymai išleisti važiuoklę kartu su teigiamu perkrovimu rezultatų nedavė - mechaninė ir vizualioji važiuoklės padėties signalizacija rodė, kad dešinioji važiuoklės atrama yra įtraukta ir užfiksuota užraktais.

Pilotas priėmė sprendimą tūpti su įtrauktomis važiuoklės atramomis, kaip to reikalauja lėktuvo skrydžio operacijų vykdymo vadovas.

Pažemėje išjungus variklį, lėktuvas buvo nutupdytas ant galinio važiuoklės ratuko minimaliu greičiu.

3. IŠVADOS

Lėktuvo JAK-50 reg. ženklas LY-JJK, dešinioji važiuoklės atrama neišsileido todėl, kad važiuoklės išleidimo-įtraukimo cilindre esančios droselinės sklendės kalibruota anga užsikimšo gumos gabalėliu. Cilindre susidaręs priešinis slėgis trukdė užraktų atsidarymui.

Gumos gabalėlis cilindro viduje galėjo atsirasti dėl irstančių stūmoklio hermetizuojančių manžetų.

Dėl tos pačios priežasties lėktuvas JAK-50 reg. ženklas LY-JJK patyrė avariją Kyviškių aerodrome 1996 metais.

4. REKOMENDACIJOS

1. Lėktuvų JAK-18T, JAK-50, JAK-52 valdytojams atlikti vienkartinį tikrinimą, nustatant važiuoklės agregatų atitikimą gamyklos gamintojos nustatytajam ir kalendoriniam resursui.
2. Lėktuvų važiuoklės atramų įtraukimo-išleidimo cilindrams tepti naudoti tik gamyklos gamintojos rekomenduotą skystį "AM-70/10".

Komisijos pirmininkas

nariai:

